

Et hvidt, støvende pulverdrys på bladoverfladen. Det er svampesporer med udløbere og sugerør, der er sænket dybt ned i plantecellerne. Det er meldug.

MELDUG

– det hvide drys

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD, GARTNERITEKNIKER

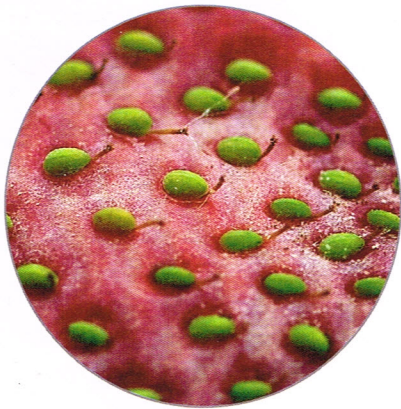
MELDUG – ORDET HAR en næsten poetisk klang – kan være en plage for os plantedyrkere. Agurker, squash, jordbær, frugttræer og -buske er planter inden for den spiselige kategori, der bliver angrebet. Roser, prydbuske og træer samt stauder er planter, hvor den æstetiske fremtoning forringes ved angreb. Men det er sjældent, at planterne dør.

Når vi ser det hvide støv, kan vi let stille diagnosen, men hos visse planter som fx jordbær kan det være svært. Her er symptomerne ofte blot "rødbedefarvning" af bladene. Svampen kan angribe flere forskellige planteorganer – mest almindeligt er det bladene, det går ud over, men stængler og frugter angribes også.

Der findes mange forskellige meldugarter. Det er vigtigt at huske, at de enkelte arter er værtsspecifikke, hvilket betyder, at én bestemt meldugart kun kan angribe én bestemt plantefamilie eller planteart. Fx angriber agurkmeldug kun planter inden for græskarfamilien, som agurken tilhører.

VIL HELST IKKE DRÆBE

Meldugsvampen kaldes i fagsproget for en obligat parasit. Det betyder, at den kun kan eksistere og vokse i levende plantemateriale. Helst vil den leve i sameksistens uden at dræbe sin værtsplante, men får den overtaget, dør både plante og svamp. Når en meldugspore lander på bladoverfladen, sender den sit

Jordbær med meldugovertræk.

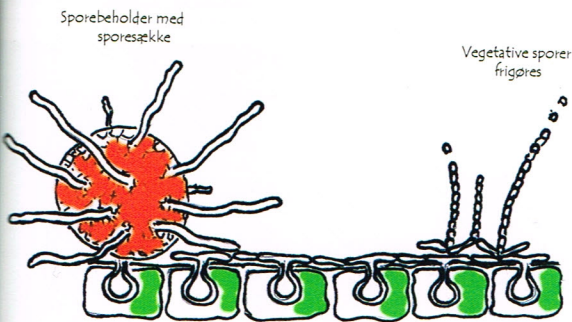

Fig.1 Bladoverflade med meldugangreb.

sugeorgan ned i en plantecelle for at stjæle næring. Lykkes det, danner den "udløbere" – også kaldet hyfer – der kryber hen over planteoverfladen og danner nye "sugerør".

På et tidspunkt udvikles der lange oprette sporekæder, hvorfra nye sporer afsnøres (se fig. 1). Dette er den almindeligste formeringsmetode. Afkommet er genetisk ens, som vi kender det fra vegetativ forering.

De fleste meldugarter danner under visse omstændigheder runde sporebeholdere med indhold af sporer. Det er resultatet af en kønnet forering, næsten som vi kender det hos frø. Netop udseendet af disse tykvægede beholdere, der kan overleve under gunstige levedorhold, er karakteristisk for hver enkelt meldugart.

SPORER SPREDES MED VINDEN

Meldug overvintrer i planter, ofte ved hjælp af de tykvægede sporebeholdere på bladene. Hos træagtige planter kan svampen overvintrer som mycelium (svampens "rødder") i knopper og grene. Det kender vi fx fra ege- og æblemeldug. I varme perioder udvikles der masser af sporer, der spredes med vinden. Er fugtigheden tilpas høj, vil sporerne spire. Meldugsporer er i stand til at spire ved lavere fugtighed end mange andre svampesydomme. ■

Løsning	Derfor
Resistente planter	Ved forædling er der udviklet sorter, som er modstandsdygtige over for meldugangreb. Brug disse!
Klimaforhold	Meldugsporer spirer bedst ved høj luftfugtighed. I drivhus kan man ventilere, beskære og udtynde planterne. På friland kan bladfugtigheden sænkes ved beskæring samt ved at undgå, at de modtagelige planter står i skygge.
Kulturforhold	Planter, der skranter og mistrives, er mere modtagelige end sunde planter. Omvendt skal man være tilbageholdende med især kvælstofgødningen. Nye afprøvninger hos de professionelle gartnere viser, at gødskning med sporstoffet silicium styrker plantecellernes naturlige modstandskraft.
Fjern angrebne plantedele	Blade med hvid belægning spredt sporer til sunde blade. Ved begyndende angreb kan fjernelse af disse hæmme smittespredningen.
Ultraviolet lys	Fødevarerindustrien har i mange år brugt ultraviolet lys (uv-lys) i kampen mod mikroorganismer. Meldugsporer, der uvægerligt lander på bladoverfladen, kan ødelægges med uv-lys. Metoden er dog stadig på forsøgsstadiet. For meget uv-lys slår planterne ihjel. Metoden skal også sikres imod negative helbredsmæssige konsekvenser for mennesker.
Svovl, insektsæbe, vækstfremmere	Ingredienser i forskellige produkter, der kan købes til plantedyrkning, kan have en positiv sideeffekt mod denne svampesydom.
"Hjemmeblanderiet"	Skummetmælk, bagepulver, brun sæbe, Atamon, planteudtræk m.fl. kan virke mod meldug. Fantasien er stor, og listen er lang. Men der er her tale om ikke-godkendte bekæmpelsesmidler, som derfor ikke kan anbefales af Haveselskabet.
Acceptér meldugangreb	Meldug har en plads i naturen i samspil med vores planter. Svampen nedsætter udbyttet og den æstetiske oplevelse. Kun i sjældne tilfælde dør planterne. Med lidt god vilje kan angreb i et vist omfang accepteres.